

ПРОФЕСІЙНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІ В УМОВАХ УПРОВАДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАМКИ КВАЛІФІКАЦІЙ

М. І. Найдьонов

Найдьонов М. І. Професійна соціалізація молоді в умовах упровадження національної рамки кваліфікацій / Доповідь на 10 Міжнародній науково-практичній конференції "Соціалізація особистості в умовах системних змін: теоретичні і прикладні проблеми", лабораторія соціальної психології Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України 20 березня 2015 року, м. Київ. – Режим доступу : <http://profprestige.org.ua/publ/2015-03-20.pdf>.

Анотація У виголошеній доповіді пропонується авторська типологія професійних занять. Виділяється соціально-психологічна складова професійного самоздійснення та відповідний показник. Відстеження у моніторингу **актуальної соціалізації** та актуальної індивідуалізації (унікалізації) як групової **рефлексії наскрізного** рівня забезпечує можливість розгляду молоддю НАЦІОНАЛЬНОЇ РАМКИ КВАЛІФІКАЦІЙ як середовище розвитку.

Ключові слова: профорієнтація, престижність професій, тип професій, клас професій, національна рамка кваліфікацій.

Соціалізація особистості в умовах системних змін:
теоретичні і прикладні проблеми

**Професійна соціалізація молоді
в умовах упровадження
національної рамки кваліфікацій**
Найдьонов М. І.

провідний науковий співробітник ІСПП НАПН
України, д. психол. н.

Мета

- **Мета** доповіді – обґрунтування нових концептуальних засад професійного розвитку особистості в умовах інтенсивного розвитку ринкової економіки та її євроінтеграційних перетворень.
- <http://profprestige.org.ua>

Авторська типологія

- У підсумку в запропонованій авторській типології тип професійного заняття набуває схожості з великою типологією на кшталт біологічних видів з урахуванням як психологічного, так і предметного змісту. Перша ланка – тип – відповідає типу за Є.Климовим, друга – п'ята відповідає міжнародному стандарту в авторському викладенні (клас, підклас, група, підгрупа, мікропідгрупа, індивід).

Висновки періодів

- **Перша хвиля** досліджень розпочалась у середині минулого століття і завершилась створенням стандартної міжнародної шкали престижності професій, яка базувалася на ідеї незмінності рейтингу престижності і незалежності цих оцінок від соціально-демографічних і культурних змінних. Наслідування орієнтирів престижу молодшим поколінням вирівнюється з дорослими у підлітковому віці.
- **Пізніше** дослідження престижності професій виходять за межі проблем соціальної нерівності та структурування суспільства в соціології; престижність професій стає предметом міждисциплінарного розгляду з поглибленим вивченням психологічних механізмів у контексті дослідження проблем формування економічних понять і регулювання ринку праці, гендерних відмінностей, мотивації та самоповаги, ваги моральної вартості престижу тощо. На рубежі тисячоліть спостерігається друга хвиля популярності досліджень престижності, пов'язана з інструментальним використанням стандартної міжнародної шкали престижності для вивчення широкого кола пов'язаних феноменів.

Жива класифікація

- соціальна структура на основі універсальної шкали престижу професій, що засновується на суб'єктивному ранжуванні професій відповідно до імпліцитних критеріїв влади та переваг, асоційованих з цими професіями.

Результат (головний)

- Пропозиція виділення соціально-психологічної складової професійного самоздійснення – Показник самоздійснення: психологічний статус, рівень домагань, індивідуальна диференціальна діагностика, динамізм

Заклик до застосування

- Заклик до застосування в диференціальній психології, профдіагностичній психології головних результатів, тому що:
  - довгий “забіг” для отримання віддачі від престижної професії, може мати два “фініша” – **багатство** або **банкрутство**;
  - оптимальний “забіг” – це **добробут**;
  - **вольовий коучинг** чи **формальні** пропозиції **вибору** між справжніми і хибними орієнтирами престижу?

Спосіб застосування

- Розділ “співпраця” сайту **“Престижність професій”** пропонує варіанти виокремлення ресурсу орієнтації на престиж при виборі професії як домагання і як ризику.

Актуальна соціалізація

Поняття **коаліційності** як клітини і диференційованої і недиференційованої суб'єктності

Наявність у концептуальній моделі групової **рефлексії наскрізного** (рівня мікроструктури) прояву функцій забезпечує можливість відстеження **актуальної соціалізації** та **актуальної індивідуалізації** (унікалізації).

Рамка кваліфікацій

- **Закон України Про Національну систему кваліфікацій**
- **Кваліфікація** – здатність виконувати конкретну роботу чи відповідати сукупності вимог, що пред'являються на конкретному робочому місці. Формально підтверджується загальновизнаним державним свідоцтвом, сертифікатом або дипломом.
- **Компетенція** – засвідчена відповідним офіційним документом здатність особи використовувати знання, уміння, особисті здібності та досвід у робочих та навчальних ситуаціях, а також у професійному та особистому розвитку.
- **Національна система кваліфікацій** – сукупність механізмів правового та інституційного регулювання кваліфікацій працівників зі сторони ринку праці та пропозиції кваліфікацій зі сторони системи освіти та навчання.
- **Національна рамка кваліфікацій** - системний та структурований по рівнях опис кваліфікацій, що логічно та послідовно поєднує освітньо-кваліфікаційні рівні, кваліфікаційні стандарти різних рівнів та типів на основі визначеного цим законом набору критеріїв кваліфікаційних рівнів.

ГОЛОВНІ ВІДМІННОСТІ

бакалавр	магістр
Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог
Знання	
Концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень	Спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи
Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності	Критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей
Уміння	
розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів	розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог

ГОЛОВНІ ВІДМІННОСТІ

бакалавр	магістр
Комунікація	
донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності	зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються
здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію	використання іноземних мов у професійній діяльності
Автономність і відповідальність	
управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах	прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування
відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб	відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди
здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності	здатність до подальшого навчання, яке значною мірою є автономним та самостійним
Узагальнення	
Розв`язує задачі і практичні проблеми, які хтось має поставити	Розв`язує складні задачі і практичні проблеми, які сам формулює ( <i>хоча і не має обов`язку це робити</i>) <i>Переосмислення (продуктивне мислення)</i> <i>Має діяти в невизначеності не тільки умов, але й вимог</i> <i>Бачити проблему в реальності</i> <i>Критичне осмислення на межі предметних галузей</i>

Джерела 0

1. **A. с. 47183** Україна. Управлінський моніторинг ходу мобільного мультимедійного тестування (Управління ММТ) / І. М. Найдьонов, М. І. Найдьонов, Л. А. Найдьонова, Л. М. Найдьонова. — № 47448; заявл. 13.11.2012; реєстр. 14.01.2013; опубл. 03.05.2013, Бюл. № 30. — 2 с. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/as_47183.pdf.
2. **A. с. 47186** Україна. Мобільне мультимедійне опитування престижності професій (ММТ-престижність) / І. М. Найдьонов, М. І. Найдьонов. — № 47451; заявл. 13.11.2012; реєстр. 14.01.2013; опубл. 03.05.2013, Бюл. № 30. — 2 с. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/as_47186.pdf.
3. Григорівська Л. В. Соціальна ситуація дефіцитності-престижності професій / Л. В. Григорівська, М. І. Найдьонов // Державна служба зайнятості України на ринку праці в умовах світової фінансово-економічної кризи: питання теорії та виклики практики : Матеріали науково-практичної конференції. — К. : ІПК ДСЗУ, 2009. — С. 136–143. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0091.pdf.
4. Григорівська Л. В. Престижність як чинник вибору професії різними віковими групами українців [Електронний ресурс] / Л. В. Григорівська. — 2010. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0256.pdf.
5. **Класифікатор професій ДК 003 : 2009** — К. : 2005 / [Електрон. ресурс] // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения. / Е. А. Климов. — М. : Академия, 2007 — 302 с.
7. **Молодіжний стандарт міжнародної шкали престижності професій : інформаційний бюлетень. Травень ' 2011 / за ред.** М. І. Найдьонова; уряд. О. М. Лисенко. — К. : ІСПП НАПН України, 2012. — 144 с. — Режим доступу: http://profprestige.org.ua/publ/inf_bul_2012.pdf.
8. **Моніторинг рівня та чинників престижності професій : інформаційний бюлетень. Жовтень ' 2008 / за ред.** М. І. Найдьонова, Л. В. Григорівської; уряд. В. Ю. Бистревський, Л. М. Калачнікова. — К. : ІСПП АПН України, 2008. — 140 с. — Режим доступу: http://profprestige.org.ua/publ/inf_bul_2008.pdf.
9. **Моніторинг рівня та чинників престижності професій протягом 2008–2009 років : інформаційний бюлетень. Серпень ' 2009 / за ред.** М. І. Найдьонова, Л. В. Григорівської; уряд. О. І. Хоріна. — К. : ІСПП АПН України, 2009. — 62 с. — Режим доступу: http://profprestige.org.ua/publ/inf_bul_2009.pdf.
10. **Найдьонов М. І.** Динаміка оцінок престижності професій, що користуються попитом на ринку праці. Чинники, умови та особливості вибору професії. Інформаційний бюлетень. Листопад ' 2010 / М. І. Найдьонов, Л. В. Григорівська; уряд. О. М. Лисенко; Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. — К. : ІСПП НАПН України, 2010. — 128 с. — Режим доступу: http://profprestige.org.ua/publ/inf_bul_2010.pdf.
11. **Найдьонов М. І.** Динаміка престижності професій в Україні протягом 2008–2011 років очима дорослих і школярів / М. І. Найдьонов // Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення : Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (29–30 листопада 2012 р. м. Київ). — К. : ІПК ДСЗУ, 2012. — С. 191–200. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0130.pdf.
12. **Найдьонов М. І.** Етнонаціональні особливості розуміння престижності професій в Україні / М. І. Найдьонов // Психологічні перспективи. — 2011. — Спец. вип. : Психологічні виміри українського соціокультурного простору. — С. 138–148. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0111.pdf.
13. **Найдьонов М. І.** Історико-теоретичний аналіз проблеми відстеження динаміки престижності професій (зарубіжний досвід проведення досліджень) / М. І. Найдьонов, Л. В. Григорівська // Наукові студії із соціальної та політичної психології. — 2011. — Вип. 28 (31). — С. 251–267. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0101.pdf.
14. **Найдьонов М. І.** Оцінка громадянськими теоретичними спеціальностей за українським стандартом престижності професій / М. І. Найдьонов // Актуальні проблеми психології. — 2010. — Т. 12, вип. 12: Проблеми психології творчості. — С. 196–204. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0107.pdf.
15. **Найдьонов М. І.** Престижність професій як чинник регулювання ринку праці в Україні: ресурси і ризики [Електронний ресурс] / М. І. Найдьонов, Л. В. Григорівська. — 2012. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0108.pdf.
16. **Найдьонов М. І.** Престижність як аргумент вибору майбутньої професії та її динаміка протягом 2008–2010 років / М. І. Найдьонов, Л. В. Григорівська // Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення : Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (24 листопада 2011 р. м. Київ). — К. : ІПК ДСЗУ, 2011. — С. 211–221. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0109.pdf.
17. **Найдьонов М. І.** Професійна соціалізація молоді в умовах запровадження національної рамки кваліфікації / Доповідь на 10 Міжнародній науково-практичній конференції "Соціалізація особистості в умовах системних змін: теоретичні і прикладні проблеми", лабораторія соціальної психології Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України 20 березня 2015 року, м. Київ. — Режим доступу: <http://profprestige.org.ua/publ/2015-03-20.pdf>.
18. **Найдьонов М. І.** Психологія престижності професій : монографія / М. І. Найдьонов. — Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. — 160 с. — Режим доступу: <http://iris-psy.org.ua/publ/pop.pdf>.
19. **Найдьонов М. І.** Розвиток рефлексії як психологічна умова професійного самовизначення старшокласників / М. І. Найдьонов, Л. А. Найдьонова // Творче використання педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського в умовах перебудови народної освіти в країні (тези доповідей та повідомлень науково-практичної конференції, присвяченої 70-річчю з дня народження В. О. Сухомлинського) 7–8 грудня. — Луцьк, 1988. — С. 53–54. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0022_u.pdf.
20. **Найдьонов М. І.** Уявлення про соціалізацію в системі професій як чинник регулювання ринку праці в Україні / М. І. Найдьонов // Актуальні проблеми психології. — 2013. — Т. 12, вип. 16: Психологія творчості. — С. 305–316. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0108a.pdf.
21. **Найдьонов М. І.** Чинники, умови та особливості вибору професій : інформаційний бюлетень. Жовтень ' 2011 / М. І. Найдьонов, Л. В. Григорівська; уряд. Ю. В. Товстокока; Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. — К. : ІСПП НАПН України, 2012. — 128 с. — Режим доступу: http://profprestige.org.ua/publ/inf_bul_2011.pdf.
22. **Соціально-психологічні чинники престижності масових професій та їх врахування в профорієнтаційній роботі з молоддю : Навчальна програма спецкурсу / М. І. Найдьонов, Л. В. Григорівська, О. І. Хоріна. — К., Милініум, 2009. — 26 с. — Режим доступу: http://profprestige.org.ua/publ/Programa_spetskursu.pdf.**
23. **Соціально-психологічні чинники престижності професій : підготовка молоді до активного самоздійснення на сучасному ринку праці** [Електронний ресурс] : електронний навчальний посібник з додатками для студентів вищих навчальних закладів / М. І. Найдьонов, Л. В. Григорівська, Л. А. Найдьонова [та ін.]; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України; за заг. ред. М. І. Найдьонова, Л. В. Григорівської. — К., Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. — 515 с. — Режим доступу: <http://iris-psy.org.ua/publ/sfpop&appendix.pdf>.
24. **Соціально-психологічні чинники престижності професій : підготовка молоді до активного самоздійснення на сучасному ринку праці : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М. І. Найдьонов, Л. В. Григорівська, Л. А. Найдьонова [та ін.]; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України; за заг. ред. М. І. Найдьонова, Л. В. Григорівської. — Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. — 272 с. — Режим доступу: <http://iris-psy.org.ua/publ/sfpop.pdf>.**
25. **Український стандарт міжнародної шкали престижності професій [Електронний ресурс] : інформаційний бюлетень. Листопад ' 2009 [Електронна версія] / за ред.** М. І. Найдьонова, Л. В. Григорівської; уряд. О. І. Хоріна. — К. : ІСПП АПН України, 2009. — 101 с. — Режим доступу: http://profprestige.org.ua/publ/inf_bul_2009_se.pdf.
26. **Український стандарт міжнародної шкали престижності професій : інформаційний бюлетень. Листопад ' 2009 / за ред.** М. І. Найдьонова, Л. В. Григорівської; уряд. О. І. Хоріна. — К. : ІСПП АПН України, 2009. — 50 с. — Режим доступу: http://profprestige.org.ua/publ/inf_bul_2009s.pdf.
27. **Хоріна О. І.** Ресурсна складова соціальної ситуації вибору престижної професії [Електронний ресурс] / О. І. Хоріна. — 2010. — Режим доступу: <https://www.academia.edu/11315318/>.
28. **Naydonov M.** System of socio-psychological reflection on the labour market development in Ukraine [Electronic resource] / M. Naydonov, L. Grygorovska, L. Naydonova // International Journal of Psychology. — 2012. — Vol. 47, issue S1: XXX International Congress of Psychology, 22–27 July 2012, Cape Town, South Africa. — P. 512. — DOI: 10.1080/00207594.2012.709112. — Url: http://iris-psy.org.ua/publ/st-tz_0269_a.pdf.
29. **Naydonov M.** The Dynamics of the Factors of Occupational Prestige during Financial and Economic Crisis [Electronic resource] / M. Naydonov, L. Grygorovska, L. Naydonova, O. Khorina. // 27 International Congress of Applied Psychology. July 11–16, 2010, — 329. — Url: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0253_a.pdf.
30. **Naydonov M.** The propensity for the profession as diagnostic indicators for vocational counseling and labor market [Electronic resource] / M. Naydonov, L. Naydonova, L. Grygorovska, J. Tovstokora // ICAP 2014 Abstract Book: Submission website Organizational Psychology. Paris, 9–13 July 2014. — 2014. — Url: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0270_BO-010043.pdf.
31. **Naydonov M.** The report of 12th European Congress of Psychology. "Understanding of the occupational prestige diversity in Ukraine and about the World" [Electronic resource] : / Mykhaylo Naydonov, Lyubov Grygorovska, Lyubov Naydonova — 2011. — Url: http://iris-psy.org.ua/publ/dk_0261_a.pdf.
32. **Naydonov M.** The report of XXX International Congress of Psychology "System of socio-psychological reflection on the labour market development in Ukraine" [Electronic resource] / M. Naydonov, L. Grygorovska, L. Naydonova. — 2012. — Url: http://iris-psy.org.ua/publ/st-dk_0269_a.pdf.
33. **Naydonov M.** Understanding of the occupational prestige diversity in Ukraine and about the World // [Electronic resource] // Abstracts of 12th European Congress of Psychology. 4–8 July, 2011, Istanbul, Turkey / Mykhaylo Naydonov, Lyubov Grygorovska, Lyubov Naydonova. — Url: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0261.pdf.
34. **Naydonov M.** The Dynamics of the Factors of Occupational Prestige during Financial and Economic Crisis [Electronic resource] / M. Naydonov, L. Grygorovska, L. Naydonova, O. Khorina. // Abstracts of 27 International Congress of Applied Psychology. July 11–16, 2010, — 329. — Url: http://iris-psy.org.ua/publ/0253_a_tz.pdf.
35. **Naydonov M.** The report of 27 International Congress of Applied Psychology "The Dynamics of the Factors of Occupational Prestige during Financial and Economic Crisis" [Electronic resource] / M. Naydonov, L. Grygorovska, L. Naydonova, O. Khorina. — 2010. — Url: http://iris-psy.org.ua/publ/dk_0253_a.pdf.
36. **Treiman Donald J.** Occupational Prestige in Comparative Perspective / Treiman Donald J. — New York: Academic Press, — 1977. — P. 514

Джерела 01-10

1. **А. с. 47183** Україна. Управлінський моніторинг ходу мобільного мультимедійного тестування (Управління ММТ) / І. М. Найдьонов, М. І. Найдьонов, Л. А. Найдьонова, Л. М. Найдьонова. — № 47448 ; заявл. 13.11.2012 ; реєстр. 14.01.2013 ; опубл. 03.05.2013, Бюл. № 30. — 2 с. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/as_47183.pdf.
2. **А. с. 47186** Україна. Мобільне мультимедійне опитування престижності професій (ММТ-престижність) / І. М. Найдьонов, М. І. Найдьонов. — № 47451 ; заявл. 13.11.2012 ; реєстр. 14.01.2013 ; опубл. 03.05.2013, Бюл. № 30. — 2 с. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/as_47186.pdf.
3. **Григоровская Л. В.** Соціальна ситуація дефіцитності-престижності професій / Л. В. Григоровская, М. И. Найденов // Державна служба зайнятості України на ринку праці в умовах світової фінансово-економічної кризи: питання теорії та виклики практики : Матеріали науково-практичної конференції. — К. : ІПК ДСЗУ, 2009. — С. 136–143. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0091.pdf.
4. **Григоровська Л. В.** Престижність як чинник вибору професії різними віковими групами українців [Електронний ресурс] / Л. В. Григоровська. — 2010. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0256.pdf.
5. **Класифікатор професій ДК 003 : 2005**. — К., 2005 / [Електрон. ресурс] // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. **Климов Е. А.** Психологія професійного самоопределення. / Е. А. Климов. — М.: Академия, 2007 — 302 с.
7. **Молодіжний стандарт міжнародної шкали престижності професій : інформаційний бюлетень. Травень ' 2011 / за ред.** М. І. Найдьонова ; упоряд. О. М. Лисенко. — К. : ІСПП НАПН України, 2012. — 144 с. — Режим доступу: http://profprestige.org.ua/publ/Inf_bul_2012.pdf.
8. **Моніторинг рівня та чинників престижності професій : інформаційний бюлетень. Жовтень ' 2008 / за ред.** М. І. Найдьонова, Л. В. Григоровської ; упоряд. В. Ю. Бистревський, Л. М. Калачнікова. — К. : ІСПП АПН України, 2008. — 140 с. — Режим доступу: http://profprestige.org.ua/publ/Inf_bul_2008.pdf.
9. **Моніторинг рівня та чинників престижності професій протягом 2008–2009 років : інформаційний бюлетень. Серпень ' 2009 / за ред.** М. І. Найдьонова, Л. В. Григоровської ; упоряд. О. І. Хоріна. — К. : ІСПП АПН України, 2009. — 62 с. — Режим доступу: http://profprestige.org.ua/publ/Inf_bul_2009.pdf.
10. **Найдьонов М. І.** Динаміка оцінок престижності професій, що користуються попитом на ринку праці. Чинники, умови та особливості вибору професії.інформаційний бюлетень. Листопад ' 2010 / М. І. Найдьонов, Л. В. Григоровська ; упоряд. О. М. Лисенко ; Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. — К. : ІСПП НАПН України, 2010. — 128 с. — Режим доступу: http://profprestige.org.ua/publ/Inf_bul_2010.pdf.

Джерела 10-19

11. **Найдюнов М. І.** Динаміка престижності професій в Україні протягом 2008–2011 років очима дорослих і школярів / М. І. Найдюнов // Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення : Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (29–30 листопада 2012 р., м. Київ). — К. : ПК ДСЗУ, 2012. — С. 191–200. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0130.pdf.
12. **Найдюнов М. І.** Етнонаціональні особливості розуміння престижності професій в Україні / М. І. Найдюнов // Психологічні перспективи. — 2011. — Спец. вип.: Психологічні виміри українського соціокультурного простору. — С. 138–148. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0111.pdf.
13. **Найдюнов М. І.** Історико-теоретичний аналіз проблеми відстеження динаміки престижності професій (зарубіжний досвід проведення досліджень) / М. І. Найдюнов, Л. В. Григоровська // Наукові студії із соціальної та політичної психології. — 2011. — Вип. 28 (31). — С. 251–267. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0101.pdf.
14. **Найдюнов М. І.** Оцінка громадянами творчих спеціальностей за українським стандартом престижності професій / М. І. Найдюнов // Актуальні проблеми психології. — 2010. — Т. 12, вип. 12: Проблеми психології творчості. — С. 196–204. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0107.pdf.
15. **Найдюнов М. І.** Престижність професій як чинник регулювання ринку праці в Україні: ресурси і ризики [Електронний ресурс] / М. І. Найдюнов, Л. В. Григоровська. — 2012. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0108.pdf.
16. **Найдюнов М. І.** Престижність як аргумент вибору майбутньої професії та її динаміка протягом 2008–2010 років / М. І. Найдюнов, Л. В. Григоровська // Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення : Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (24 листопада 2011 р., м. Київ). — К. : ІПК ДСЗУ, 2011. — С. 211–221. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0109.pdf.
17. **Найдюнов М. І.** Професійна соціалізація молоді в умовах упровадження національної рамки кваліфікацій / Доповідь на 10 Міжнародній науково-практичній конференції "Соціалізація особистості в умовах системних змін: теоретичні і прикладні проблеми", лабораторія соціальної психології Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України 20 березня 2015 року, м. Київ. — Режим доступу : <http://profprestige.org.ua/publ/2015-03-20.pdf>.
18. **Найдюнов М. І.** Психологія престижності професій : монографія / М. І. Найдюнов. — Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. — 160 с. — Режим доступу: <http://iris-psy.org.ua/publ/pop.pdf>.
19. **Найдюнов М. І.** Розвиток рефлексії як психологічна умова професійного самовизначення старшокласників / М. І. Найдюнов, Л. А. Найдюнова // Творче використання педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського в умовах перебудови народної освіти в країні (тези доповідей та повідомлень науково-практичної конференції, присвяченої 70-річчю з дня народження В. О. Сухомлинського) 7–8 грудня. — Луцьк, 1988. — С. 53–54. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0022_u.pdf.

Джерела 20-28

20. **Найдьонов М. І.** Уявлення про сходина влад в системі професій як чинник регулювання ринку праці в Україні / М. І. Найдьонов // Актуальні проблеми психології. — 2013. — Т. 12, вип. 16: Психологія творчості. — С. 305–316. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0108a.pdf.
21. **Найдьонов М. І.** Чинники, умови та особливості вибору професії : інформаційний бюлетень. Жовтень ' 2011 / М. І. Найдьонов, Л. В. Григоровська ; упоряд. Ю. В. Товстоко́ра ; Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. — К. : ІСПП НАПН України, 2012. — 128 с. — Режим доступу: http://profprestige.org.ua/publ/Inf_bul_2011.pdf.
22. **Соціально-психологічні чинники престижності масових професій та їх врахування в профорієнтаційній роботі з молоддю : Навчальна програма спецкурсу / М. І. Найдьонов, Л. В. Григоровська, О. І. Хоріна.** — К., Міленіум, 2009. — 26 с. — Режим доступу: http://profprestige.org.ua/publ/Programa_spetskursu.pdf.
23. **Соціально-психологічні чинники престижності професій: підготовка молоді до активного самоздійснення на сучасному ринку праці [Електронний ресурс] :** електронний навчальний посібник з додатками для студентів вищих навчальних закладів / М. І. Найдьонов, Л. В. Григоровська, Л. А. Найдьонова [та ін.] ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України ; за заг. ред. М. І. Найдьонова, Л. В. Григоровської. — К., Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. — 515 с. — Режим доступу: <http://iris-psy.org.ua/publ/spfop&appendix.pdf>.
24. **Соціально-психологічні чинники престижності професій: підготовка молоді до активного самоздійснення на сучасному ринку праці : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М. І. Найдьонов, Л. В. Григоровська, Л. А. Найдьонова [та ін.] ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України ; за заг. ред. М. І. Найдьонова, Л. В. Григоровської.** — Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. — 272 с. — Режим доступу: <http://iris-psy.org.ua/publ/spfop.pdf>.
25. **Український стандарт міжнародної шкали престижності професій [Електронний ресурс] : інформаційний бюлетень. Липень ' 2009 (Електронна версія) / за ред.** М. І. Найдьонова, Л. В. Григоровської ; упоряд. О. І. Хоріна. — К. : ІСПП АПН України, 2009. — 101 с. — Режим доступу: http://profprestige.org.ua/publ/Inf_bul_2009_se.pdf.
26. **Український стандарт міжнародної шкали престижності професій : інформаційний бюлетень. Липень ' 2009 / за ред.** М. І. Найдьонова, Л. В. Григоровської ; упоряд. О. І. Хоріна. — К. : ІСПП АПН України, 2009. — 50 с. — Режим доступу: http://profprestige.org.ua/publ/Inf_bul_2009s.pdf.
27. **Хоріна О. І.** Ресурсна складова соціальної ситуації вибору престижної професії [Електронний ресурс] / О. І. Хоріна. — 2010. — Режим доступу: <https://www.academia.edu/11315318/>.
28. **Naydonov M.** System of socio-psychological reflection on the labour market development in Ukraine [Electronic resource] / M. Naydonov, L. Grygorovska, L. Naydonova // International Journal of Psychology. — 2012. — Vol. 47, issue S1: XXX International Congress of Psychology, 22–27 July 2012, Cape Town, South Africa. — P. 512. — DOI: 10.1080/00207594.2012.709112. — Url: http://iris-psy.org.ua/publ/st-tz_0269_a.pdf.

Джерела 29-36

29. **Naydonov M.** The Dynamics of the Factors of Occupational Prestige during Financial and Economic Crisis [Electronic resource] / M. Naydonov, L. Grygorovska, L. Naydonova, O. Khorina. // 27 International Congress of Applied Psychology. July 11–16, 2010, — 329. — Url: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0253_a.pdf.
30. **Naydonov M.** The propensity for the profession as diagnostic indicators for vocational counseling and labor market [Electronic resource] / M. Naydonov, L. Naydonova, L. Grygorovska, J. Tovstokora // ICAP 2014 Abstract Book: Submission website Organizational Psychology. Paris, 9–13 July 2014. — 2014. — Url: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0270_BO-010043.pdf.
31. **Naydonov M.** The report of 12th European Congress of Psychology. "Understanding of the occupational prestige diversity in Ukraine and about the World" [Electronic resource] : / Mykhaylo Naydonov, . Lyubov Grygorovs'ka, Lyubov Naydonova — 2011. — Url: http://iris-psy.org.ua/publ/dk_0261_a.pdf.
32. **Naydonov M.** The report of XXX International Congress of Psychology "System of socio-psychological reflection on the labour market development in Ukraine" [Electronic resource] / M. Naydonov, L. Grygorovska, L. Naydonova. — 2012. — Url: http://iris-psy.org.ua/publ/st-dk_0269_a.pdf.
33. **Naydonov M.** Understanding of the occupational prestige diversity in Ukraine and about the World// [Electronic resource] // Abstracts of 12th European Congress of Psychology. 4–8 July, 2011, Istanbul, Turkey / Mykhaylo Naydonov, Lyubov Grygorovs'ka, Lyubov Naydonova.— Url: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0261.pdf.
34. **Naydonov, M.** The Dynamics of the Factors of Occupational Prestige during Financial and Economic Crisis [Electronic resource] /M. Naydonov,L. Grygorovska, L. Naydonova,O. Khorina.//Abstracts of 27 International Congress of Applied Psychology. July 11–16, 2010, — 329. — Url : http://iris-psy.org.ua/publ/0253_a_tz.pdf.
35. **Naydonov, M.** The report of 27 **International** Congress of Applied Psychology "The Dynamics of the Factors of Occupational Prestige during Financial and Economic Crisis" [Electronic resource] / M. Naydonov, L. Grygorovska, L. Naydonova, O. Khorina. — 2010. — Url: http://iris-psy.org.ua/publ/dk_0253_a.pdf.
36. **Treiman Donald J.** Occupational Prestige in Comparative Perspective / Treiman Donald J. — New York: Academic Press, — 1977. — P. 514

Дякуємо за увагу!

Контакти

<http://profprestige.org.ua>

Адреса: 04070, м.Київ

Вул: Андріївська, 15 (кімната № 9)

Тел/факс: 425-24-08 (приймальня)

Email: ispp@profprestige.org.ua